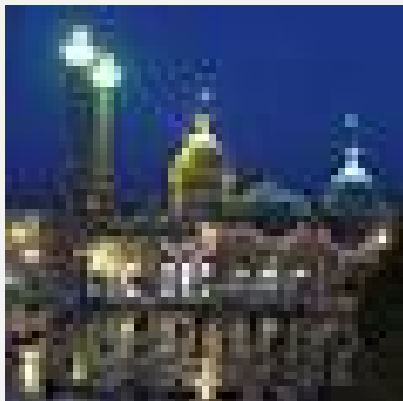

عبدالعظیم حسنی(ع)؛ خوشه‌چین خرمن معرفت سه حجت بالغه الهی

از جمله ویژگی‌های مهم حضرت عبدالعظیم(ع) توفیق درک محضر پرفیض سه حجت الهی یعنی امام رضا(ع)، امام جواد(ع) و امام هادی(ع) و بهره‌مندی از تعالیم آن بزرگواران بوده و ایشان حتی در منطقه نظامی و حفاظت شده «سامرا» نیز به محضر امام هادی(ع) درآمده و از ایشان رهنمود گرفته است.

از جمله ویژگی‌های مهم حضرت عبدالعظیم(ع) توفیق درک محضر پرفیض سه حجت الهی یعنی امام رضا(ع)، امام جواد(ع) و امام هادی(ع) و بهره‌مندی از تعالیم آن بزرگواران بوده و ایشان حتی در منطقه نظامی و حفاظت شده «سامرا» نیز به محضر امام هادی(ع) درآمده و از ایشان رهنمود گرفته است.

جناب عبدالعظیم(ع) فرزند عبدالله بن علی، از نوادگان حضرت امام حسن مجتبی(ع) در سال 173 هجری قمری در شهر مقدس مدینه به دنیا آمد و در مدت 79 سال عمر خود محضر مبارک امام رضا(ع)، امام جواد(ع) و امام هادی(ع) را درک کرده و احادیث فراوانی از آنان روایت کرده است. به سبب انتساب به امام حسن مجتبی(ع) به حسنی شهرت یافته است.

عبدالعظیم حسنی(ع) از دانشمندان شیعه و از راویان حدیث ائمه(ع) و محبوب و مورد اعتماد ایشان بوده ستایش‌های ائمه(ع) در حق او نشان از شخصیت والای علمی و اخلاقی اوست. در منابع شیعی تعاریف و ستایش‌های عظیمی چون عناوین عابد، زاهد، پرهیزکار، ثقه، دارای اعتقاد نیک و صفای باطن و نیز به عنوان محدثی عالی‌مقام درباره او به چشم می‌خورد و حتی در روایات متعددی برای زیارت آن حضرت، ثوابی هم‌چون ثواب زیارت حضرت سیدالشهدا(ع) بیان شده است.

در برخی از منابع ذکر شده که امام جواد(ع) و امام هادی(ع) به جهت احترام و تعظیم، هیچ‌گاه عبدالعظیم(ع) را به نام نمی‌خواندند و پیوسته وی را با کنیه‌اش (ابوالقاسم) خطاب می‌کردند و همچنان که علمای ادب گفته‌اند، کنیه برای تعظیم و تکریم و احترام وضع شده و همه این شواهد حاکی از احترام ویژه حضرات ائمه معصومین(ع) در حق او بوده است، چندان که شیخ صدوق در کتاب «کمال‌الدین» آورده است: «&#171؛هنگامی که عبدالعظیم(ع) خدمت امام هادی(ع) مشرف شد و عقاید خود را اظهار کرد، امام فرمود: تو از دوستان حقیقی ما هستی...».

از جمله ویژگی‌های مهم زندگی حضرت عبدالعظیم(ع) توفیق درک محضر پرفیض سه حجت الهی یعنی امام رضا(ع)، امام جواد(ع) و امام هادی(ع) و بهره‌مندی از تعالیم آن بزرگواران بوده و البته سرشارترین مقطع حیات آن حضرت(ع) همانا دوران امام هادی(ع) بوده است و عبدالعظیم حتی در منطقه نظامی و حفاظت شده «سامرا» نیز به محضر امام در آمد و از ایشان رهنمود گرفت.

عبدالعظیم به سبب خفقان دوران خلافت عباسیان و خصومت خلفا نسبت به خاندان پیامبر(ص) از مدینه به ری مهاجرت می‌کند. سادات و علویون در آن زمان در بدترین وضع به سر می‌بردند. خبر دیدار آن حضرت با امام هادی(ع) در سامرا به خلیفه(متوکل عباسی) گزارش و بلافاصله دستور تعقیب و دستگیری وی صادر می‌شود و او نیز برای مصون ماندن از خطر، پس از زندگی ناشناس در شهرهای مختلف، سرانجام ری را به جهت شرایط دینی و اجتماعی به عنوان محل اقامت برگزید.

در اندک زمانی در میان شیعیان ری جایگاهی ارجمند می‌یابد و مرجعی برای پاسخ‌گویی به مسائل شرعی و مشکلات مذهبی آنان و به مثابه نماینده امام هادی(ع) در ری، محوری برای تمرکز هواداران اهل بیت(ع) علیهم می‌شود. وی به عنوان یکی از محدثین مشهور، روایات متعددی را از معصومین(ع) نقل کرده است.

روزهای پایانی عمر حضرت عبدالعظیم(ع) با بیماری همراه بود و پس از تحمل رنج جانکاه بیماری و غربت و دوری از خویشاوندان و نیز اندوه مصیبت‌های پیاپی مردم و روزگار تلخ شیعیان در عصر حاکمیت عباسیان، سرانجام (بنابر قول مشهور) در 15 شوال 252 هجری، به دیدار حق شتافت. نقل است که مردم شهر ری در وفات او جملگی سیاه‌پوش شدند و با اندوه و عظمت جنازه او را تشییع و در آن دیار به خاک سپردند و اکنون قرن‌هاست که حرم با شکوه آن حضرت کهربای جان‌های مشتاق دوستداران اهل بیت(ع) و زیارت حرم باصفای او در روایات ائمه(ع) مورد تأکید و توجه بوده است.

عبدالعظیم(ع) علاوه بر دانش، تقوا، مجاهدت و مقام والای اخلاقی و فضایل معنوی، از موثق‌ترین راویان احادیث اهل بیت عصمت(ع) به شمار می‌رود و نام وی در سلسله سند تعدادی از احادیث، در موضوعات تفسیری، فقهی، اخلاقی و اعتقادی می‌درخشد. علاوه

بر روایت حدیث، مقام و منزلت علمی و دانش و خدمات علمی او شهره بوده و آثار چندی بدو منسوب بوده است که از جمله آنها می‌توان به &#171#خطبه‌های امیرالمؤمنین(ع)» و کتاب &#171#یوم و لیل» (مشمول بر وظایف و اعمال مستحب و اخلاقی افراد در شبانه‌روز) اشاره کرد.

بزرگان و اعیان شیعه همواره در آثار خود از عبدالعظیم به بزرگی و نیکی یاد کرده‌اند؛ مرحوم میرزاحسین نوری در مستدرک الوسائل بر معروفیت وی به امانت و راستگویی، درستکاری و اهل زهد و عبادت بودن تأکید کرده و از قول امام هادی(ع) پاداش زیارت او را بهشت می‌داند. مرحوم صدوق در &#171#من لایحضره الفقیه» حدیثی را از قول حضرت عبدالعظیم(ع) نقل کرده و گفته این حدیث نادر است و من جز در طریق عبدالعظیم(ع) ندیده‌ام و او هم &#171#مرضی» است.

شیخ عبدالله مامقانی در &#171#تنقیح المقال» در سخن از آن حضرت و بیان علت عدم تصریح محدثین و فقها به توثیق ایشان، با اشاره به جلالت و بزرگواری آن حضرت، مقام او را والاتر از ثقه برمی‌شمارند. شیخ عباس قمی در سفینه البحار، گفتار صاحب بن عباد و دیگر علما را آورده و در مورد زیارت ایشان، فضیلت بسیاری ذکر کرده است.

شیخ طوسی در رجال خود آن حضرت را از اصحاب حضرت هادی(ع) محسوب و از او به نیکی یاد کرده است. همچنین علامه حلی در &#171#خلاصة الاقوال» حضرت عبدالعظیم(ع) را در قسم اول که اختصاص به ثقات و ممدوحین دارد، ذکر کرده و تألیف کتابی درباره خطبه‌های امیرالمؤمنین(ع) را بدو نسبت داده است. احمد بن محمد بن خالد برقی از روات مشهور شیعه، ضمن حدیثی از عبدالعظیم درباره وی از تعبیر &#171#و کان مرضیاً» استفاده کرده که حاکی از بزرگواری و موقعیت عظیم او در نزد مشایخ اجازه است.

این نوشتار را به یکی از اقوال مشهور در بزرگداشت حضرت عبدالعظیم(ع) از مرحوم مجلسی ختم می‌کنیم. ایشان در &#171#هدیه الزائرین» می‌گوید: از مزارات مشهوره معلومه مرقد منور امامزاده واجب التعظیم، عبدالعظیم بن عبدالله حسنی است. نسبت آن حضرت به چهار پشت به حضرت امام حسن مجتبی(ع) می‌رسد، او از اکابر محدثین و اعظم علما و زهاد و عباد بوده و از اصحاب حضرت امام محمدتقی و امام علی‌النقی است و نهایت توسل و انقطاع به خدمت ایشان داشته و احادیث زیادی از آنها روایت کرده، قبر شریفش در ری معلوم و مشهور است...».